

Socialförvaltningen
Tjänsteskrivelse till socialnämnden

Datum:
2024-11-26

Diarienummer:
SCN-2024-00840

Handläggare:
Karin Allard

Utredning av möjligheterna att erbjuda kvinnor i skyddat boende en trygg bostadssituation – uppdrag 29 i Mål och budget

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

1. **att** lägga utredningen till handlingarna.
2. **att** kommunkoncernens samlade insatser för att trygga ett stadigvarande boende för våldsutsatta personer utvärderas av förvaltningen under nästkommande år.

Ärendet

I kommunfullmäktiges styrdokument Mål och budget för 2024 finns uppdrag 29 om att utreda möjligheterna att erbjuda kvinnor i skyddat boende en trygg bostadssituation. I socialnämndens verksamhetsplan för 2024 finns också åtgärden att i samverkan med kommunstyrelsen utreda möjligheterna att erbjuda kvinnor i skyddat boende en trygg bostadssituation. Det är mot bakgrund av det som den här utredningen har genomförts. Inom kommunkoncernen har flera initiativ tagits för att trygga tillgången till ett stadigvarande boende för våldsutsatta personer och inom ramen för det kvinnor på skyddat boende. Kommunkoncernen erbjuder en bredd och variation av insatser som täcker behovet för våldsutsatta personer som befinner sig i olika livssituationer och är i behov av en bostad. Socialnämnden föreslås besluta att kommunkoncernens samlade insatser för att trygga ett stadigvarande boende för våldsutsatta personer utvärderas av förvaltningen under nästkommande år.

Beredning

Ärendet har beretts i samverkan mellan socialförvaltningen och kommunledningskontorets hållbarhetsavdelning.

Föredragning

Bakgrund

I kommunfullmäktiges styrdokument Mål och budget för 2024 finns uppdrag 29 om att utreda möjligheterna att erbjuda kvinnor i skyddat boende en trygg bostadssituation. Uppdraget finns under Fokusmål 4, vilket handlar om att Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor. Det är kommunstyrelsen och socialnämnden som är berörda av uppdraget.

Följande stycke står om uppdraget i Mål och budget: Uppsalas bostadsbrist gör det svårare för våldsutsatta personer att lämna våldsamma relationer. Kommunen erbjuder våldsutsatta personer förtur till bostad genom bostadssociala kontrakt där bostaden hyrs i andra hand. En utredning ska genomföras kring möjligheterna att bevilja förstahandskontrakt direkt för tidigare våldsutsatta personer som har ekonomiska förutsättningar. Skulder orsakade av att den tidigare partnern tagit lån i den våldsutsattas namn ska inte vara ett hinder för förstahandskontrakt. Det ger tillgång till ett tryggt och säkert boende när det akuta behovet av plats på skyddat boende har upphört. För att även personer med en begränsad ekonomi på sikt ska kunna överta ett bostadssocialt kontrakt utan att vara beroende av försörjningsstöd, ska kommunen tillhandahålla fler lägenheter med rimlig hyra för bostadssociala kontrakt.

I socialnämndens verksamhetsplan för 2024 finns åtgärden att i samverkan med kommunstyrelsen utreda möjligheterna att erbjuda kvinnor i skyddat boende en trygg bostadssituation. Det är mot bakgrund av det som den här utredningen har genomförts.

Under 2024 röstade riksdagen ja till en rad åtgärder som presenterades i betänkandet Åtgärder för tryggare bostadsområden 2023/24:CU20. Det här innebär bland annat att fastighetsägare har fått utökade möjligheter att säga upp hyresgäster som begår brott. Det innebär också förbättrade förutsättningar för en hyresgäst som utsatts för våld av en närstående att behålla lägenheten vid en uppsägning. Dessutom förstärktes möjligheterna för en medhyresgäst eller medboende som utsatts för våld av en närstående att överta hyreskontraktet för egen del. Lagändringarna började att gälla den 1 juli 2024.

Inom kommunkoncernen som helhet och inte minst inom socialförvaltningen har ett flertal åtgärder vidtagits för att trygga våldsutsattas boendesituation, detta har gjorts genom ramavtalet för skyddat boende, genom en upparbetad boendekedja mellan socialnämndens verksamheter Nexus och Boendeenheterna, samt genom samverkan mellan Uppsala hem och socialförvaltningen och med andra kommuner i länet. Dessa åtgärder redogörs för under respektive rubrik.

Ramavtal för skyddat boende

Socialnämnden har ett nuvarande ramavtal om skyddat boende som tecknades 2021-05-17 och har slutdatum 2025-05-16. Under 2024 har förvaltningen arbetat med en upphandlingsstrategi och ett upphandlingsdokument inför framtagandet av ett nytt

ramavtal. Inom ramen för det har det utretts hur socialnämnden kan ingå avtal med leverantörer som är duktiga på utslussning. En god och ändamålsenlig utslussning innebär att leverantören arbetar aktivt för att klienten ska kunna leva ett självständigt liv, utan insatser från socialtjänsten. En stor och avgörande del av utslussningen är att få tillgång till ett tryggt och stadigvarande boende. Med det nuvarande ramavtalet kan de flesta leverantörer som socialnämnden nyttjar tillgodose behovet av ett stadigvarande boende för målgruppen, då de har ett gott samarbete med fastighetsägare och hyresvärdar i den ort där de verkar. I det nya ramavtalet kommer leverantörer som kan tillgodose behovet av ett lägenhetskontrakt för den som placerats på skyddat boende i många fall väljas före de leverantörer som inte tillgodoser detta vid avrop.

Samverkan med andra kommuner i länet - Länskompotten

Socialförvaltningen i Uppsala kommun har i samverkan med andra kommuner i länet ett samverkansavtal om stadigvarande boenden för våldsutsatta. Målet är att korta placeringstiderna på skyddat boende och att ge möjlighet till ett självständigt liv genom att erbjuda ett stadigvarande boende för fler personer som inte kan bo kvar i sin hemkommun på grund av våldsutsatthet. Den här samverkan kallas för Länskompotten. Utöver själva avtalet finns rutiner som mer i detalj styr hur samverkan ska ske. I rutinerna finns bland annat en fördelningsnyckel som innebär att antalet ärenden som en kommun förbinder sig att ta emot ska stå i relation till antalet invånare i kommunen. Varje kommun ska kunna överlämna samma antal ärenden som de tar emot. Det här arbetet leds av en projektledare inom socialförvaltningen genom extern finansiering. Arbetet är under 2024 implementerat i verksamheterna.

Boendekedjan mellan socialnämndens verksamheter Nexus och Boendeenheterna

Det finns en välfungerande boendekedja för våldsutsatta personer som skall lämna en skyddsplacering på skyddat boende initierad av Nexus eller någon av de utsluss-/journlägenheter som är knutna till Nexus och är i behov av beslut om bistånd till bostadssocialt kontrakt, vilket beviljas av boendeenheterna. Om det är möjligt erbjuds denna målgrupp alltid bostadssociala lägenheter i Uppsalahems bestånd för att möjliggöra övertagande och på så vis få ett stadigvarande boende.

Samverkan mellan Uppsalahem AB och socialnämnden med kundvård och boendekedja

Uppsalahem AB har under året samverkat med socialnämndens verksamhet Nexus för att skapa rutiner och policys som underlättar för att våldsutsatta ska säkras en trygg bostadssituation. En del av bakgrunden till den här samverkan handlar om att styrelsen för Uppsalahem AB beslutade följande den 8 maj:

1. att ändra kraven för godkännande av ny hyresgäst i riktlinjen för uthyrning, till att godkänna våldsutsatta personer med hyresskuld och tidigare störningar relaterade till utsatthet för våld.
2. att ändra riktlinjen för uthyrning till att även omfatta uthyrning till Uppsala Kvinnojour.
3. Att erbjuda upp till två (2) bostäder per år till Uppsala Kvinnojour.
4. att utöka Uppsalahems regler för hyresgäster gällande kundvård till att även omfatta våld i nära relation.
5. att kundvård vid våld i nära relation kan ge upphov till ett nytt hyresavtal för den våldsutsatta.

6. att Uppsalahem under hösten 2025 ska återkomma med en utvärdering av de beslutade åtgärderna och eventuellt föreslå ändringar.

I och med detta har kommunkoncernens verksamheter arbetat proaktivt för att efterleva intentionerna i betänkandet Åtgärder för tryggare bostadsområden 2023/24:CU20, när det gäller de lagförändringar som trädde i kraft den 1 juli och som innebär förbättrade förutsättningar för en hyresgäst som utsatts för våld av en närstående att behålla lägenheten vid en uppsägning, samt möjligheterna för en medhyresgäst eller medboende make eller sambo som utsatts för våld av en närstående att överta ett hyreskontrakt.

Bostad först

I Uppsala arbetar Uppsala kommun, Uppsalahem och Uppsala Stadsmission i samverkan enligt modellen Bostad först. Modellen innebär i korthet att personer som är hemlösa kan få stöd med att få en egen bostad samt stödinsatser för att klara av att bo kvar i bostaden. Erfarenheten från de som arbetar med modellen inom socialförvaltningen är att i stort sett alla de kvinnor som de möter som befinner sig i hemlöshet också är utsatta för våld. I Uppsalas arbete med Bostad först finns en strävan efter en jämnare fördelning mellan män och kvinnor jämfört mot den nationella statistiken där kvinnor är i absolut minoritet. Detta eftersom vi vet att kvinnor i akut hemlöshet är särskilt utsatta. Då det är många som ansöker om stöd i form av Bostad först behöver det ske ett urval av vilka personer som ska prioriteras för att få insatsen och då är en jämn könsfördelning något som vägs in i den bedömningen.

Slutsatser och bedömning

Inom kommunkoncernen har flera åtgärder vidtagits under senare år och inte minst under det senaste året för att trygga tillgången till ett stadigvarande boende för våldsutsatta personer och inom ramen för det kvinnor på skyddat boende. Kommunkoncernen erbjuder en bredd och variation av insatser som täcker behovet för våldsutsatta personer som befinner sig i olika livssituationer.

Socialnämndens ramavtal om skyddat boende svarar mot behovet hos de som behöver en lägenhet på annan ort utanför Uppsala län. Samverkansavtalet med länets kommuner täcker behovet hos de som är i behov av en lägenhet som inte ligger i Uppsala kommun men däremot inom Uppsala län. Boendekedjan inom socialnämndens verksamheter möter behovet hos de som är utsatta för våld och är i behov av en lägenhet inom Uppsala kommun, samt att de bedöms sakna möjlighet att skaffa en lägenhet på egen hand och därmed är i behov av ett bostadssocialt kontrakt.

Uppsala hems kundvård och boendekedja täcker behovet hos de personer som är utsatta för våld och behöver flytta inom Uppsala hems bestånd, eller överta ett hyreskontrakt inom beståndet från den som utövat våldet, men som inte är i behov av ett skyddat boende. Uppsalahem har under året beslutat att de ska godkänna våldsutsatta personer med hyresskuld och tidigare störningar om de är relaterade till utsatthet för våld.

Modellen Bostad först är en insats som innebär att kvinnor i hemlöshet har prioriterats till att få ta del av modellen och därmed ett stadigvarande boende. Erfarenheten inom socialförvaltningen är att i stort sett samtliga kvinnor som de möter i hemlöshet också är våldsutsatta.

Den samlade bedömningen är att kommunkoncernens insatser besvarar intentionerna i Mål och budgets uppdrag 29. Den här utredningen besvarar också socialnämndens

åtgärd om att utreda möjligheterna att erbjuda kvinnor i skyddat boende en trygg bostadssituation i verksamhetsplanen för 2024.

Förvaltningen föreslår att kommunkoncernens samlade insatser för ändamålet att trygga ett stadigvarande boende för våldsutsatta personer utvärderas av förvaltningen under nästkommande år, för att säkerställa att de svarar mot de behov som målgruppen har.

Barnkonsekvensanalys

Beslutet att kommunkoncernens insatser för att trygga ett stadigvarande boende för våldsutsatta personer ska utvärderas bedöms gynna de barn som tillsammans med sin vårdnadshavare är i behov av en bostad. För att dessa barn ska försäkras sin rätt till social trygghet och en skälig levnadsstandard.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet att kommunkoncernens insatser för att trygga ett stadigvarande boende för våldsutsatta personer ska utvärderas bedöms rymmas inom befintlig budgetram.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, daterad 26 november 2024.

Socialförvaltningen

Tomas Odin
Förvaltningsdirektör